

Projekt zakłada zainicjowanie systematycznych badań nad historią polityczną Polski w latach 90. XX wieku. Ich głównym celem w ramach tego projektu będzie porównawcza analiza sposobu, w jaki partie polityczne współtworzące polskie rządy w latach 1989-2001, realizowały deklarowane założenia programowe, a także jakie były realne interesy swoich przywódców i działaczy. Ramy czasowe projektu wyznacza z jednej strony załamanie się monopolistycznych rządów PZPR i powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego, zamyka zaś rok 2001, w którym zakończył działalność gabinet Jerzego Buzka, a wprowadzone wówczas nowe zasady finansowania partii politycznych z budżetu państwa przyczyniły się następnie do wyraźnego ustabilizowania systemu partyjnego.

Jednym z istotnych celów projektu badawczego jest analiza zarówno samego procesu negocjacji członkowskich z NATO i UE, jak również polityki poszczególnych rządów. Wydaje się, że cele te były dość powszechnie podzielane przez wszystkie główne siły polityczne, jednak wyjaśnienia wymaga, czy konkretne partie tworzące koalicyjne rządy rzeczywiście miały wspólną wizję polityki zagranicznej oraz jak wyglądała współpraca na tym polu między kolejnymi gabinetami i prezydentami. Kluczowe zagadnienia polityki wewnętrznej, charakterystyczne dla tego okresu, to w pierwszej kolejności kryzys odziedziczony po PRL aparatu państwowego, a następnie jego stabilizacja i rozbudowa wyznaczana przez rozwój samorządu terytorialnego oraz kolejne reformy rządowego centrum. Nie mniej istotne jest istnienie silnego ośrodka władzy wykonawczej w postaci urzędu prezydenta, którego kompetencje podlegały kolejnym modyfikacjom wynikającym zarówno z wejścia w życie małej konstytucji (1992) oraz konstytucji z 1997, jak i odmiennej kultury oraz położenia politycznego kolejnych prezydentów. Wreszcie jednym z najważniejszych czynników kształtujących ład polityczno-społeczny po 1989 r. była szybko zmieniająca się sytuacja gospodarcza (recesja z lat 1989-1992, następnie koniunktura z okresu 1993-1996, wreszcie spowolnienie z lat 1997-2001).

Partie polityczne kreujące działalność ośmiu rządów istniejących w tym okresie, łączył wprawdzie ogólny cel, którym była budowa demokratycznego państwa prawa o wolnorynkowej gospodarce, związanego z zachodnimi strukturami politycznymi i wojskowymi, jednak równocześnie występowały istotne różnice na poziomie metod przy pomocy których starano się je zrealizować, a także mechanizmów reprezentacji interesów. Rządy te różniły się też pod względem stabilności zaplecza parlamentarnego oraz relacjami z prezydentem.

Realizacja projektu zakłada przeprowadzenie szerokiej, wieloaspektowej kwerendy w prasie i innych źródłach publikowanych, a także w otwierających się stopniowo archiwach polskich i zagranicznych. W trakcie trwania projektu, nastąpi stopniowe znoszenie trzydziestoletniej karencji na dostęp do szeregu dokumentów, co należy wykorzystać, aby skonfrontować ich zawartość z żyjącymi jeszcze uczestnikami wydarzeń. Dlatego równoległe wykonawcy zakładają zgromadzenie szeregu relacji - wywiadów. Zostaną one, podobnie jak i pozyskane dokumenty (w tym również pochodzące ze zbiorów prywatnych) udostępnione na otwartej stronie internetowej. Ta ostatnia będzie jednym z przewidywanych rezultatów projektu. Do innych będą należały autorskie monografie, artykuły w polskich i zagranicznych czasopismach punktowych oraz konferencja podsumowująca projekt.